

"Paternalism råder ännu!"

Gabriel Romanus tycks inte ha följt med så noga i den drogpolitiska debatten de senaste åren. Att hävda att statsrådet Maria Larsson inte har rosat marknaden när det gäller missbruksfrågorna är varken ett tillmäle eller en udda uppfattning. Det är tvärtom en tämligen okontroversiell beskrivning av verkligheten. Det gäller såväl bland forskare som bland praktiker, klienter och anhöriga.

Romanus irriteras av min beskrivning av den svenska missbruksvården som präglad av en paternalistisk och moraliserande tradition. Han menar att det är svepande och felaktigt. Låt mig därför ge några exempel.

- I Sverige är det fortfarande på 2000-talet kontroversiellt att äldre alkoholmissbrukare som inte klarar att sluta dricka ska ha någonstans att bo. Det framgick av ABC Nyheter (1/10 2012) kritik mot boendet Västberga utanför Stockholm i höstas, men också av Alkohol & Narkotika (nr 4, 2009) tidigare reportage om boendet Lönngården i Malmö.
- I svenska kommuner är det inte ovanligt att socialtjänsten avbryter sociala insatser och behandlingsinsatser om klienten återfaller i missbruk. Detta oskick verkar dessbättre ha minskat under senare tid, men förekommer alltjämt, vilket framgår av Missbruksutredningen.
- Norr om Skåne förvägras injicerande narkotikamissbrukare ännu år 2013 möjligheten att skydda sig mot hiv och hepatit genom sprutbytesprogram – en effektiv och billig insats som används inom hela EU sedan decennier tillbaka.
- Tillsynsmyndigheten Socialstyrelsen kräver – helt utan stöd i den internationella forskningen – att svenska metadonpatienter ska hämta sin medicin på mottagningarna varje dag under behandlingens första sex månader. Detta gäller även om patienterna yrkesarbetar och även om de har flera timmars restid till mottagningen.
- Fungerande institutioner för brukarinflytande förekommer knappast, varken inom den kommunala missbruksvården eller inom beroendevården. I de fall brukarråd och liknande förekommer så befolkas de ofta av "proffsbrukare" från olika frivilligorganisationer, som inte har något med den aktuella verksamheten att göra.

De fem exempel jag nu angivit är tydliga illustrationer på att det fortfarande förekommer en hel del paternalism och moralism inom den svenska missbruksvården. Tyvärr hade exemplen lätt kunnat bytas ut mot fem, tio eller femton andra exempel.

Gabriel Romanus och jag är helt överens om att den svenska drogpolitiken bör präglas av ett folkhälsoperspektiv, att den bör sträva efter att förebygga skador och att de åtgärder som används bör grundas i forskning och dokumenterade erfarenheter. Det vi är oense om gäller bedömningen av sakernas tillstånd. Romanus anser att det mesta är till det bästa – att den politik han själv varit med om att bygga upp fungerar ganska bra. Jag är av en annan uppfattning.

Björn Johnson